

Bijeenkomst 5 april 2019 13.30-17 uur Gemeentehuis Wijdmeren

Hoe organiseren bewoners de energietransitie?

Na twee inspirerende regionale bijeenkomsten over lokale democratie in 2018 in het gemeentehuis van Gooise Meren en het gemeentehuis van Hilversum zijn we nu te gast in het gemeentehuis van Wijdmeren. Een middag met presentaties en tafelgesprekken.

Wethouder Joost Boermans heet ons van harte welkom. Daarna presenteert Anne-Marie Poorthuis de energiecoöperatie Wijdmeren als casus in de ontwikkeling van lokale democratie. Ambitie van de energiecoöperatie Wijdmeren is het versterken van bewoners om de energietransitie aan te kunnen. De energietransitie is een van de meest actuele thema's van dit moment dat iedereen aangaat. De energiecoöperatie Wijdmeren is een bewonersinitiatief en investeert in het opbouwen van een professionele maatschappelijke organisatie. Een coöperatie waar bewoners mede eigenaar van zijn. Het gaat erom elkaar te informeren, verder te helpen, krachten te bundelen en daarbij het benutten van de vele deskundigheid uit de samenleving. Om gebruik te maken van deze deskundigheid organiseert de energiecoöperatie een platform voor betaalde en niet betaalde deskundigheid die ze inzetten rond energieopdrachten en energievraagstukken in Wijdmeren.

Aernoud Olde presenteert het werken in de regio vanuit Energie Verbonden, het belang van regionale krachtenbundeling en samenwerking, een positionering vanuit gebruikersperspectief. De wereld vraagt om een transitie naar circulair leven. Aernoud Olde schetst een REGEV 2.0 als toekomst voor het organiseren van energiediensten in de regio, waarbij bewoners lokaal de inzet van energiediensten bepalen. Op coöperatieve wijze voorzien in de eigen energiebehoefte. De bewoner als partner, niet als klant. Denken vanuit de lokale kernen. Met deze werkwijze komen we tot gedragen concepten en een netwerk voor kwaliteit, beschikbaarheid en ontwikkeling.

Josje Fens van de landelijke coöperatie Hoom gaat nader in op het belang van energiecoöperaties voor de energietransitie, de landelijke krachtenbundeling via coöperatie Hoom als steunfunctie voor lokale en regionale energiecoöperaties. Een ambitie van coöperatie Hoom is met name om versnelling te brengen in de energiebesparing.

Daarna gaan we met alle deelnemers aan de hand van stellingen verder aan de gesprekstafels.

Tenslotte presenteert Siward Zomer, directeur van Energie Samen, de landelijke participatie van de energiecoöperaties aan de klimaattafel voor elektriciteit en het werk van de landelijke participatie-coalitie als gesprekspartner van het rijk. 50 % van alle nieuwe duurzame energie opwek op land wordt eigendom van de lokale omgeving. Deze ambitie is uitgesproken in het voorstel op hoofdlijnen voor het nieuwe Klimaatakkoord. "Wij voorzien een grote versnelling van de ontwikkeling van nieuwe duurzame energieprojecten wanneer de omgeving daar eigenaar van kan worden," aldus Siward Zomer, woordvoerder van Energie Samen, de branchevereniging van duurzame energie-initiatieven van burgers en agrariërs.

Stellingen voor de gesprekstafels

1. Initiatiefkracht bundelen via een bewonersorganisatie rond een actueel thema zoals de energietransitie brengt beweging op gang.
2. De aanpak van actuele lokale vraagstukken komt pas echt tot zijn recht als de overheid de eigen regie van bewoners ondersteunt.
3. Een bewonersorganisatie rond een actueel thema, zoals de energietransitie kan een platform zijn voor de inzet van onbetaalde en betaalde deskundigheid uit de lokale samenleving.
4. Iedereen moet leren in de energietransitie, zowel bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisatie en overheid. De overheid kan het proces versnellen door bewoners budget te geven voor het leren van doen.

Stelling 1

Initiatiefkracht bundelen via een bewonersorganisatie rond een actueel thema zoals de energietransitie brengt beweging op gang.

Losse initiatieven komen beter tot hun recht wanneer ze gebundeld worden. Een coöperatie zou dat kunnen doen.

Initiatief afhankelijk van kleine groep trekkers. Dit werkt alleen wanneer initiatiefnemers na de opstart plaats maken voor organisatoren. En er helderheid is in verdeling rollen en initiatieven. Stelling wordt ervaren als een open deur.

Gemeenten omarm burgerparticipatie!. Niet denken in problemen, maar denken in oplossingen. Durf te experimenteren en te leren van de processen.

Initiatiefkracht moet handelingsperspectief bieden en geen kretologie

Wat nodig is, is bouwen aan een professionele maatschappelijke organisatie van bewoners. Beginnen bij waar burgers zitten, zoals isoleren van de woningen.

Vooraf kleinschalig, wijkgebonden/straatniveau, postcode-roos helpt; de energie bij gemotiveerde inwoners benutten; diversiteit in behoeften erkennen; centraal aanspreekpunt incl. begeleiding gemeente

Gemeenschapszin en verbondenheid zijn een belangrijke factor om de beweging op gang te brengen en ook formalisatie en erkenning.

Bijvoorbeeld buurtinbraakpreventie is verbindend.

Het vraagt antennes en creativiteit. Motivatie met elkaar en voor elkaar, en daarbij hulp van partners. Gemeente als partner.

PPS is een manier waarop vorm kan worden gegeven aan een nieuwe lokale democratie. Privaat Publieke Samenwerking (PPS) geeft veel kans om beweging op gang te brengen in de nieuwe vorm van democratie. Voorwaarde is wel dat er voldoende kennis en deskundigheid is bij betrokken partijen; zowel bij bewoners, gemeenten als ondernemers en een gezamenlijke doel, gedeelde missie en visie.

Voorbeelden kunnen iedereen helpen om een beeld te vormen van hetgeen bedoeld wordt. De TSO (Texel) is een geslaagd voorbeeld. Hier heeft het lokaal en provinciaal bestuur ruimte gegeven aan een burger initiatief en daadwerkelijk "losgelaten".

Stelling 2

De aanpak van actuele lokale vraagstukken komt pas echt tot zijn recht als de overheid de eigen regie van bewoners ondersteunt.

De overheid moet pas in een gat springen wanneer de samenleving en/of het bedrijfsleven het zelf niet kunnen regelen. Montessori: verheffen van de mensheid komt niet van de politiek of de religie, maar komt van goed onderwijs en het samen leren

Bewoners: maak je representatief en formuleer haalbare doelstellingen zodat de gemeente ze kan omarmen.

Ondersteuning gemeente door kaders te bieden, te faciliteren en te stimuleren

Groot belang gezien de complexiteit, lange termijnen om krachtige bewonersinitiatieven te hebben. Spanning initiatiefkraft en collegeprogramma.

Gemeentelijke ondersteuning met geld, faciliteren en bij professionaliseringsslag, mede t.b.v. continuïteit en bewaking diversiteit

Als gemeente de bewonersparticipatie omarmen en ondersteunen om signaalfunctie vanuit de samenleving helder te ordenen, te zorgen dat er geen afwachtende houding ontstaat en om zelf te brengen. Gemeentes moeten pitches faciliteren. Bewonersorganisaties moeten doelstelling formuleren. Gemeente faciliteert. Ambtenaren met mandaat als luisterend oor in bewonersinitiatieven.

Overheden moeten echt los kunnen laten om oplossingen voor vraagstukken daadwerkelijk aan bewoners te laten. Aanpak van actuele lokale vraagstukken door en onder regie van bewoners komt beter tot zijn recht, wanneer een verzoek aan de lokale overheid om ondersteuning, wordt gehonoreerd.

Burgerinitiatieven hebben een toegang nodig bij de lokale overheid, vergelijkbaar als een melding openbare ruimte, waar zij het verzoek om ondersteuning door de lokale overheid in kunnen brengen. Instrumenten zoals de initiatief tafel in Gooisemeren en de website <https://stemvannieuwwest.amsterdam.nl> zijn enkele voorbeelden.

Stelling 3

Een bewonersorganisatie rond een actueel thema, zoals de energietransitie, kan een platform zijn voor de inzet van onbetaalde en betaalde deskundigheid uit de lokale samenleving.

Het leren van doen moet een plek krijgen in gemeenten – kennis mobiliseren, gemeente faciliteert

Directe reactie: 'dat is het'

een eco (energiecoöperatie) is zeer divers, ook in deskundigheid

vraag is: waar moet de betaling vandaan komen?

als er kwaliteit geboden wordt dan moet dat gewaardeerd worden

Vertrouwenwekkend in begrijpelijke taal de energietransitie realiseren

Impact kwantificeren – gelaagdheid

Sence of urgency – dieper motief raken

Helder gedeeld punt op de horizon op basis van draagvlak

Betaalde component wordt belangrijk naarmate de ontwikkeling vordert, bij de institutionalisering van bewonersinitiatieven.

Maak gebruik van de kennis, kennis mobiliseren, gemeente faciliteert werkgroepen. Meedoen versterkt motivatie.

Uiteindelijk moet coöperatie zichzelf bedruipen. Heeft vooral belangrijke functie t.b.v. kennisuitwisseling, wegwijzer en professioneel advies.

Gemeente geen subsidie, maar inkopen van deskundigheid bij de energiecoöperatie en andere bewonersorganisaties.

Een valkuil voor een initiatief is de behoefte aan continuïteit van de organisatie, zeker wanneer mensen voor hun inkomen daarvan afhankelijk zijn geworden. Door het oprichten van een coöperatie met (investerende en niet investerende) leden en als hoogste orgaan de ledenvergadering, wordt dit risico minder groot. Wanneer het initiatief haar doel heeft bereikt kan zij opgeheven worden. Dit gebeurt echter zelden.

De stelling vond men een open deur. Door schaalgrootte en complexiteit van initiatieven is er behoefte aan betaalde specifiek deskundige krachten, of vergoeding van de tijd die door deskundige bewoners wordt geïnvesteerd die zij niet tegelijk voor een betaalde baan kunnen benutten. Wanneer er een coöperatieve organisatie, een coöperatief bedrijf ontstaat, met een maatschappelijk doel is het belangrijk om met elkaar te zien waar een eventuele winst naartoe gaat, als winstuitkering naar aandeelhouders, investeringen in de organisatie, of ondersteuning van het doel of de doelgroep.

Voorbeelden zijn de gebiedscoöperaties in Groningen, die zowel duurzame energie nastreven als een zorg coöperatie als een voedselbank (doel behoud en ontwikkeling van de regio).

Stelling 4

Iedereen moet leren in de energietransitie, zowel bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisatie en overheid. De overheid kan het proces versnellen door bewoners budget te geven voor het leren van doen.

Er moet wel een duidelijk maatschappelijk effect worden bereikt. Dat bijdraagt aan de coöperatieve doelstelling. Niet wachten op de politiek ed. Versnellen. Regev-2

Leren met elkaar wie, wanneer, hoe te betrekken, leren van doen.

De overheid heeft een belangrijke rol in de bewustwording en in de beweging. Wederzijdse informatie en communicatie zijn dragend en voorbeelden en financiële ondersteuning door de gemeente helpen daarbij. Een aanjagende en aanhakende rol dus voor de gemeente. Een samenwerking tussen de betrokken vier partijen is essentieel: tussen (initiatief tot een) coöperatie, partners, gemeente en de ambtelijke ondersteuning.

Het leren van doen moet een plek krijgen in gemeenten. Creëer een 'burning platform'.

Faciliteren bij bewonersinitiatieven is nodig, maar dat hoeft niet altijd met geld te zijn. Dus faciliteren op maat.

Afronding

Voor het succesvol werken aan en met een nieuwe lokale democratie is het volgen van een cultuurprogramma door het lokale bestuur en de ambtelijke organisatie aan te raden.

Deze bijeenkomst is georganiseerd door:

Bewoners maken het Gooi

Woon, werk, bestuur, zorg, onderneem, leer of leef je in het Gooi? En vind je het ook vanzelfsprekend dat bewoners hun samenleving organiseren? Doe dan mee.

Lokale initiatiefnemers, actieve bewonersorganisaties, ondernemers, maatschappelijke organisaties, overheid en politiek vanuit zeven gemeenten in het Gooi met elkaar in gesprek.

Bewonersinitiatieven zijn niet meer weg te denken uit de lokale samenleving, maar om met bewonersinitiatieven krachten te bundelen en de lokale samenleving vanuit alle kernen verder te ontwikkelen vraagt aandacht. Hoe doen we dat met elkaar en hoe leren we daarvan?

Hoe faciliteren we als bewoners, gemeenten, maatschappelijke organisaties en ondernemers de ontwikkeling van de lokale samenleving rond actuele maatschappelijke thema's? Hoe maken we gebruik van de deskundigheid die er is?

Een belangrijk thema is lokale democratie. Vanaf 2017 tot en met 2020 organiseren we bijeenkomsten over 'lokale democratie in ontwikkeling'. Steeds in een ander gemeentehuis en een andere gemeente in het Gooi.

Dit is het verslag van 'Hoe organiseren bewoners de energietransitie?' de bijeenkomst van vrijdagmiddag 5 april 2019 gemeentehuis Wijdmeren.

Volgende bijeenkomst is 'Right to Challenge' op vrijdagmiddag 27 september 2019 van 13-17 uur. Locatie volgt. Je kunt je vast aanmelden.

Zie voor informatie, aanmelding en eerdere verslagen de website.

<http://bewonersmakenhetgooi.nl>